

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (üheksas koda)

18. jaanuar 2017*

Eelotsusetaotlus — Intellektuaalomand — Direktiiv 2004/48/EÜ — Intellektuaalomandi õiguste rikkumise hagi — Õigus teabele — Teabe esitamise taotlus menetluse raames — Intellektuaalomandi õiguse rikkumise tuvastamisega päädinud hagiga seotud menetlus

Kohtuasjas C-427/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Nejvyšší soudu (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) 24. juuni 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 3. augustil 2015, menetluses

NEW WAVE CZ, a.s.

versus

ALLTOYS, spol. s r. o.,

EUROOPA KOHUS (üheksas koda),

koosseisus: kohtunik C. Vajda (ettekandja) koja presidendi ülesannetes, kohtunikud K. Jürimäe ja C. Lycourgos,

kohtujurist: H. Saugmandsgaard Øe,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja J. Vlácil,

— Euroopa Komisjon, esindajad: P. Němečková ja F. Wilman,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada asi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* * Kohtumenetluse keel: tšehhi.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta (ELT 2004, L 157, lk 45; ELT eriväljaanne 17/02, lk 32) artikli 8 lõike 1 tõlgendamist.
- 2 Taotluse on esitanud NEW WAVE CZ, a.s-i (edaspidi „NEW WAVE“) – kes on sõnamärgi MegaBabe omanik – ja ALLTOYS, spol. s r. o. vahelises kohtuvaidluses nimetatud kaubamärgi kasutamise üle viimase poolt ilma NEW WAVE'i nõusolekuta.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2004/48 põhjendus 10 on sõnastatud järgmiselt:
„Käesoleva direktiivi eesmärk on ühtlustada liikmesriikide seadustikke, et tagada siseturul kõrge, võrdväärne ning ühetaoline kaitsetase.“
- 4 Direktiivi artikkel 8 „Õigus teabele“ näeb lõigetes 1 ja 2 ette:
„1. Liikmesriigid tagavad, et intellektuaalomandi õiguste rikkumise menetlemisel ning hageja õigustatud ja proportsionaalse nõude vastuseks võivad pädevad kohtuasutused nõuda, et teabe intellektuaalomandi õiguste rikkumise päritolu ja kaupade või teenuste levitamisevõrgustiku kohta esitaks rikkuja ja/või kes tahes isik, kes:
 - a) on tabatud tema valduses oleva õigusi rikkuva kommertseesmärgil kasutatava kaubaga;
 - b) on tabatud kommertseesmärgil pakutavate õigusi rikkuvate teenuste kasutamisel;
 - c) on tabatud õigusi rikkuvate teenuste kommertseesmärgil pakkumiselt
või
 - d) on teatatud punktides a, b või c viidatud isikute poolt kui osaline kaupade või teenuste tootmises, valmistamises või levitamises.
2. Lõikes 1 nimetatud meetmed hõlmavad vastavalt vajadusele:
 - a) tootjate, valmistajate, levitajate, tarnijate ja muude kaupade või teenuste varasemate valdajate ning ühtlasi kavandatavate jae- ja hulgimüüjate nimesid ja aadresse;
 - b) toodetud, valmistatud, vastu võetud, tarnitud või tellitud toodete koguseid ning ühtlasi kõnealuste toodete või teenuste eest makstud hindu.“
- 5 Direktiivi artikkel 9 „Ajutised ja ennetavad meetmed“ näeb lõigetes 1 ja 2 ette:
„1. Liikmesriigid tagavad, et kohtuasutused võivad hageja palvel:
 - a) esitada väidetava rikkuja vastu ennetava kohtuliku tõkendi, et vältida mis tahes peatset intellektuaalomandi õiguste rikkumist või määrata esialgsel alusel ning asjakohastel juhtudel korduv rahaline trahv, kui seda on kajastatud siseriiklikes õigusaktides ning kui

intellektuaalomandi õiguste väidetavad rikkumised korduvad, või muuta nimetatud korduvad rikkumised garantiide andmiseks kavatsusega tagada õiguste valdajale kahjude hüvitamine; vahendaja suhtes, kelle teenuseid kasutab kolmas osapool intellektuaalomandi õiguste rikkumisel, võib samadel tingimustel esitada ennetava kohtuliku tõkendi; direktiiv 2001/29/EÜ hõlmab kohtulikud tõkendid vahendajate suhtes, kelle teenuseid kasutab kolmas osapool autoriõiguste või sellega kaasnevate õiguste rikkumisel;

b) nõuda intellektuaalomandi õiguste rikkumises kahtlustatavate kaupade konfiskeerimist või tarnimise lõpetamist, et ennetada nimetatud kaupade levitamist turustuskanalites.

2. Kommertseesmärgil toime pandud rikkumiste puhul tagavad liikmesriigid, et kui kahju saanud osapool näitab kahjude sissenõudmist ohustavaid asjaolusid, võivad kohtuasutused nõuda väidetava rikkuja kinnis- ja vallasvara ennetavat konfiskeerimist, sealhulgas ka rikkuja pangakonto ja muu vara külmutamist. Sel eesmärgil võivad pädevad kohtuasutused nõuda panga-, finants- ja äridokumentide esitamist või vastavat ligipääsu olulisele teabele.“

6 Direktiivi 2004/48 artikli 13 „Kahjutasu“ lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et pädevad kohtuasutused määravad kannatanud osapoole avalduse alusel rikkuja, kes teadlikult rikkus või pidi põhjendatult olema rikkumisest teadlik, maksma proportsionaalselt õiguste valdajale rikkumise tagajärjel õiguste valdajale tekitatud kahju ulatuses kahjutasu.

[...]“

Tšehhi õigus

7 Zákoni č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (seadus nr 221/2006 tööstusomandi õiguste teostamise ja tööstusomandi kaitset käsitlevate seaduste muutmise kohta, edaspidi „seadus nr 221/2006“), § 3 lõige 1 näeb ette võimaluse teostada õigust saada õiguste rikkumise kohta teavet.

8 Seaduse nr 221/2006 § 3 lõige 2 näeb ette, et kui § 3 lõikes 1 osutatud teavet ei esitata mõistliku aja jooksul vabatahtlikult, võib omaja seda teavet nõuda, esitades kohtule õiguste rikkumise hagi raames vastavasisulise taotluse. Kohus jätab taotluse rahuldamata, kui see on õiguste ohustamise või kahjustamisega võrreldes ebaproportsionaalne.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

9 Esmalt kaebas NEW WAVE ALLTOYSi kohtusse seetõttu, et viimane oli ilma NEW WAVE'i nõusolekuta kasutanud oma kauba pakkumisel NEW WAVE'ile kuuluvat kaubamärki MegaBabe.

10 Viidatud esimeses menetlustes jõudis siseriiklik kohus jõustunud kohtuotsuses järeldusele, et ALLTOYS oli rikkunud kaubamärgist MegaBabe NEW WAVE'ile tulenevaid õigusi, ja kohustas teda rikkumisest edaspidi hoiduma ja kõrvaldama turult seal juba pakutavad kaubad. Nimetatud kohus ei lubanud NEW WAVE'il sellegipoolest muuta hagi nii, et ALLTOYSi kohustataks esitama talle vastavate kaupade kohta kogu teavet.

11 Pärast nimetatud kohtuotsuse jõustumist esitas NEW WAVE Městský soud v Praze'le (Praha linnakohus, Tšehhi Vabariik) uue hagi, milles palus kohustada ALLTOYSi avaldama talle kogu teabe sellise kaubamärgiga MegaBabe tähistatud kauba päritolu ja levitamisevõrgustike kohta, mida ALLTOYS oli kunagi ladustanud, turustanud või importinud või parasjagu ladustas, turustas või

importis, see tähendab konkreetselt tegema teatavaks selliste kaupade tarnija, tootja, hulгимүүija, levitaja ja mis tahes muu varasema valdaja ees- ja perekonnanime või nime või ärinime ja elu- või asukoha ning esitama teabe tarnitud, ladustatud, saadud või tellitud kauba ja müüdüd kauba koguse, täpse teabe erinevate kaubaartiklite müügihinna ja ALLTOYSi poolt tarnijale tarnitud kauba eest makstud hinna kohta.

- 12 Městský soud v Praze (Praha linnakohus) jättis 26. aprilli 2011. aasta otsusega NEW WAVE'i hagi rahuldamata. Nimetatud kohus leidis, et õigust teabele ei saa teostada eraldiseisvalt esitatud hagiga, sest seaduse nr 221/2006 § 3 kohaselt saab seda õigust teostada vaid õiguste rikkumise hagi menetlevale kohtule esitatud taotlusega. Nimetatud kohtu sõnul oli põhikohtuasjas õiguste rikkumise hagi aga esmase menetluse raames tehtud jõustunud kohtuotsusega juba lahendatud.
- 13 NEW WAVE kaebas nimetatud otsuse edasi Vrchní soud v Praze'le (Praha kõrgem kohus, Tšehhi Vabariik), kes muutis 27. veebruari 2012. aasta kohtuotsusega esimese astme kohtu otsust, kohustades ALLTOYSi esitama NEW WAVE'ile taotletud teabe. Apellatsioonikohus leidis, et seaduse nr 221/2006 § 3 tuleb tõlgendada direktiivi 2004/48 artikli 8 lõiget 1 arvesse võttes. Ta leidis sellega seoses, et menetlus, mis käsitleb vabatahtlikult esitamata jäetud teavet, on samuti õiguste rikkumisega seotud menetlus.
- 14 ALLTOYS esitas apellatsioonikohtu otsuse peale Nejvyšší soudile (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) kassatsioonkaebuse.
- 15 Viimane märgib, et kuigi seadusega nr 221/2006 võeti direktiiv 2004/48 Tšehhi siseriiklikku õigusse üle, on vastava seaduse ja direktiivi sõnastus erinev. Kui seaduse nr 221/2006 § 3 näeb ette võimaluse esitada teabe saamiseks taotluse „õiguste rikkumise menetluse raames“ („*v řízení o porušení práva*“), siis direktiivi 2004/48 artikli 8 lõike 1 tšehhikeelses versioonis on sätestatud liikmesriikide kohustus tagada võimalus nõuda teavet, „mis on seotud intellektuaalomandi õiguste rikkumise hagiga“ („*v souvislosti s řízením o porušení práva duševního vlastnictví*“). Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tuleb siseriiklikku õigusnormi tõlgendada kooskõlas direktiiviga 2004/48. Ta märgib siiski, et direktiivi artikli 8 lõikes 1 kasutatud väljendi tõlgendus ei ole ilmselge.
- 16 Lisaks rõhutab Nejvyšší soud (kõrgeim kohus), et direktiivi 2004/48 eri keeleversioonid on erinevad. Nii on selle direktiivi tšehhi-, inglisi- ja prantsuskeelses versioonis kasutatud vastavalt väljendit „mis on seotud hagiga“ („*v souvislosti s řízením*“), „menetlemisel“ („*in the context of proceedings*“) ja „hagi raames“ („*dans le cadre d'une action*“). Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul vastab direktiivi 2004/48 prantsuskeelne versioon erinevalt inglisi- ja tšehhikeelsest versioonist pigem seaduse nr 221/2006 sõnastusele, kuna selles nähakse ette tihedam seos hagi ja teabe taotlemise vahel.
- 17 Neil asjaoludel otsustas Nejvyšší soud (kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiivi 2004/48 artikli 8 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kui hageja nõuab pärast niisuguse hagi kohta tehtud kohtuotsuse jõustumist, mis päädis intellektuaalomandi õiguste rikkumise tuvastamisega, eraldiseisvas menetluses teavet asjaomaseid intellektuaalomandi õigusi rikkuvate kaupade või teenuste päritolu ja levitamisevõrgustike kohta (näiteks kahju täpseks kindlaksmääramiseks ja selle eest sejärel hüvitise nõudmiseks), on tegemist intellektuaalomandi õiguste rikkumise menetlemisega?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma küsimusega selgitada, kas direktiivi 2004/48 artikli 8 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et see on kohaldatav sellisele olukorrale nagu põhikohtuasjas käsitletav, kus pärast sellise hagi kohta tehtud kohtuotsuse jõustumist, mis päädis intellektuaalomandi õiguste rikkumise tuvastamisega, taotleb hageja eraldiseisvas menetluses teavet asjaomaseid õigusi rikkuvate kaupade või teenuste päritolu ja levitamisvõrgustike kohta.
- 19 Selle kohta tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb liidu õigusnormi tõlgendamisel võtta arvesse mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa säte on (kohtuotsus, 17.3.2016, Liffers, C-99/15, EU:C:2016:173, punkt 14 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 20 Esiteks tuleb direktiivi 2004/48 artikli 8 lõike 1 sõnastuse kohta ühelt poolt märkida, et väljendit „intellektuaalomandi õiguste rikkumise menetlemisel“ ei saa mõista nii, et sellega viidatakse üksnes menetlustele, mille ese on intellektuaalomandi õiguste rikkumise tuvastamine. Nimelt ei välista osutatud väljendi kasutamine seda, et nimetatud artikli 8 lõige 1 võib hõlmata ka selliseid eraldiseisvaid menetlusi nagu põhikohtuasjas käsitletav, mis on algatatud pärast sellise hagi kohta tehtud kohtuotsuse jõustumist, mis päädis intellektuaalomandi õiguste rikkumise tuvastamisega.
- 21 Sellega seoses tuleb lisada, et nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus märkis, on direktiivi 2004/48 artikli 8 lõike 1 teatavates keeleversioonides – näiteks prantsuskeelses versioonis – tõepoolest kasutatud väljendeid, mida võib tõlgendada nii, et nende kohaldamisala on kitsam kui muude keeleversioonide – näiteks tšehhi- ja ingliskeelse versiooni – puhul. Siiski on selge, nagu ka Euroopa Komisjon Euroopa Kohtule esitatud seisukohtades märkis, et ühestki keeleversioonist ei nähtu, et hageja peab teostama selles artiklis ette nähtud õigust teabele sellesamas menetluses, mille ese on intellektuaalomandi õiguste rikkumise tuvastamine.
- 22 Teiselt poolt nähtub direktiivi 2004/48 artikli 8 lõike 1 sõnastusest, et teabe esitamise kohustus on pandud mitte üksnes asjaomasele intellektuaalomandi õiguste rikkujale, vaid ka „kes tahes isikule“, kellele osutavad selle sätte punktid a–d. Need muud isikud ei ole aga tingimata selle menetluse pooled, mille ese on intellektuaalomandi õiguste rikkumise tuvastamine. Nimetatud järeldus kinnitab, et direktiivi artikli 8 lõiget 1 ei saa tõlgendada nii, see on kohaldatav üksnes nimetatud menetlustes.
- 23 Teiseks on see tõlgendus kooskõlas ka direktiivi 2004/48 eesmärgiga, mis, nagu direktiivi 2004/48 põhjendusest 10 ilmneb, on liikmesriikide seadustike ühtlustamine intellektuaalomandi õiguste jõustamise vahendite osas, et tagada siseturul intellektuaalomandi õiguste kõrge, võrdväärne ning ühetaoline kaitsetase (kohtuotsus, 16.7.2015, Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, punkt 71).
- 24 Selleks et tagada intellektuaalomandi tugev kaitse, tuleb jätta kõrvale tõlgendus, millega tunnustatakse direktiivi 2004/48 artikli 8 lõikes 1 ette nähtud õigust teabele üksnes menetluses, mille ese on intellektuaalomandi õiguste rikkumise tuvastamine. Selline kaitsetase võib nimelt olla tagamata, kui õigust teabele ei ole võimalik teostada ka eraldiseisvas menetluses, mis on algatatud pärast sellise hagi kohta tehtud kohtuotsuse jõustumist, mis päädis intellektuaalomandi õiguste rikkumise tuvastamisega – nagu on kõne all põhikohtuasjas.
- 25 Kolmandaks tuleb meenutada, et direktiivi 2004/48 artikli 8 lõikes 1 ette nähtud õigusega teabele konkretiseeritakse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47 tagatud põhiõigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja tagatakse seeläbi põhiõiguse omandile tegelik teostamine; viimati nimetatud põhiõiguse alla kuuluvad ka harta artikli 17 lõikega 2 kaitstavad intellektuaalomandi õigused (vt selle kohta kohtuotsus, 16.7.2015, Coty Germany, C-580/13, EU:C:2015:485, punkt 29). Seega võimaldab kõnealune õigus teabele intellektuaalomandi õiguste omajal teha kindlaks, kes vastavaid õigusi rikub, ning võtta vajalikud meetmed, nagu direktiivi 2004/48 artikli 9 lõigetes 1 ja 2 ette nähtud ajutiste meetmete kohaldamise taotluse või selle direktiivi artiklis 13 ette nähtud kahjutasu nõude esitamine,

et nimetatud õigusi kaitsta. Selliste õiguste omajal ei ole tema intellektuaalomandi õiguste rikkumise ulatusest täielikku ülevaadet omamata võimalik teha kindlaks või arvutada täpset kahjutasu, millele tal selle rikkumise tõttu on õigus.

- 26 Siinkohal olgu täheldatud, et alati ei ole võimalik esitada taotlust kogu asjakohase teabe saamiseks menetluse raames, mille tulemusel tuvastatakse intellektuaalomandi õiguste rikkumine. Eeskätt ei ole võimalik välistada, et intellektuaalomandi õiguste omaja saab teadlikuks õiguste rikkumise ulatusest alles pärast nimetatud menetluses tehtud kohtuotsuse jõustumist.
- 27 Sellest nähtub, et direktiivi 2004/48 artikli 8 lõikes 1 sätestatud õiguse teabele teostamist ei ole alust piirata menetlustega, mille ese on intellektuaalomandi õiguste rikkumise tuvastamine.
- 28 Eelnimetatud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 2004/48 artikli 8 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et see on kohaldatav sellisele olukorrale nagu põhikohtuasjas käsitletav, kus hageja taotleb pärast sellise hagi kohta tehtud kohtuotsuse jõustumist, mis päädis intellektuaalomandi õiguste rikkumise tuvastamisega, eraldiseisvas menetluses teavet asjaomaseid õigusi rikkuvate kaupade või teenuste päritolu ja levitamisevõrgustike kohta.

Kohtukulud

- 29 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse eelotsusetaotluse esitanud kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (üheksas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta artikli 8 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et see on kohaldatav sellisele olukorrale nagu põhikohtuasjas käsitletav, kus hageja taotleb pärast sellise hagi kohta tehtud kohtuotsuse jõustumist, mis päädis intellektuaalomandi õiguste rikkumise tuvastamisega, eraldiseisvas menetluses teavet asjaomaseid õigusi rikkuvate kaupade või teenuste päritolu ja levitamisevõrgustike kohta.

Allkirjad